

Kalajoen vesienhoitoryhmään kutsutut edustajat
Tiedoksi varajäsenille

KALAJOEN VESIENHOITORYHMÄN KOKOUS

Paikka: Kalajoen meriluontokeskus (Jukupolku 5, 85100 Kalajoki), kokoustila Merimaisema
Aika: Torstai 8.9. 2016 klo 13.05 – 14.55
Läsnä: Essi Keskinen (Metsähallitus), Risto Bergbacka (Vesikolmio Oy), Katja Polojärvi (Ylivieskan kaupunki), Heidi Kaiponen (Sievin kunta/Nivalan kaupunki), Risto Jokela (ProAgria Oulu ry), Sauli Halmetoja (Kanteleen voima Oy), Tanja Lamberg (ppky Selänne), Aino Alatalo (Kalajoen kaupunki), Jermi Tertsunen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), Juha Peltomaa (Nivalan kaupunki), Olli Saarela (Ylivieskan osakaskunta), Pekka Sorola (Kiljanjärven kyläyhdistys ry), Marko Sievänen (Metsähallitus), Laura Liuska (Ylivieskan kaupunki, sihteeri), Tapio Koistinaho (Ylivieskan kaupunki, pj.)

1. Puheenjohtaja Tapio Koistinaho avasi kokouksen klo. 13.05.
2. Essi Keskinen Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluiden Oulun yksiköstä kertoi vedenalaisen meriluonnon inventoinneista ja VELMU-karttapalvelusta. Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma VELMU on ollut käynnissä vuodet 2004–2015, ja siinä on kartoitettu Suomen rannikon merenalaiset lajit ja luontotyypit. Tänäkin kesänä on löytynyt uusia uhanalaisten lajien esiintymiä. Inventointien tuloksena syntyy mm. paljon kuvia, videomateriaalia sekä teemakarttoja esimerkiksi pohjan laatutiedoista tai lajihavainnoista. Kaikki kartoitusdata viedään VELMU-tietokantaan (paikkatieto.ymparisto.fi/velmu). Lisäksi ollaan julkaisemassa laaja luonto-atlas, jossa pyritään esittelemään runsain kuvin kaikki VELMU:n aikana löydetty lajit. Kalajoen edustalla Rahjan saaristoon on perustettu kaksi seurantalinjaa, Anttikarvo ja Ryöpäs, joilla sukellaan vuosittain myös tulevaisuudessa. Koko merenpohjaa ei voida inventoida tarkasti, vaan luontotyyppien kartoituksessa hyödynnetään myös mallinnusta. (Liite 1).

VELMU-inventointiohjelmassa on ollut kyse peruskartoituksesta, aikaisemmin vain pieniä pistemäisiä kohteita on kartoitettu esimerkiksi YVA-menettelyjen yhteydessä. VELMU2-ohjelmalle toivotaan rahoitusta, jotta lajien ja luontotyyppien mallinnukset saadaan valmiiksi ja voidaan tehdä seurantaa. Vielä ei ole olemassa esimerkiksi pohjanlaadun karttaa koko Suomen merialueelle, mikä hankaloittaa mallinnusta. Lisäksi puolustusvoimat rajoittaa syvyystiedon julkaisemista.

Essi Keskinen kertoi, että Suomen ja Ruotsin rannikot eroavat Perämerellä jonkin verran lajistollisesti, sillä Ruotsin rannikolla mm. vesi on makeampaa ja rannoilla on myös rakenteellisia eroja. Maiden välistä yhteistyötä ollaan aloittamassa, ja tavoitteena on hanke, jossa Perämeren rannikoiden biotyyppikartat saatetaan yhteneväisiksi. Jermi Tertsunen totesi, että kartoitustietoa tarvittaisiin merenhoitosuunnitelmia tehtäessä, sillä rannikkovesien ekologisen tilan luokittelussa on toistaiseksi jouduttu käyttämään karkeita arvioita ja hyödyntämään muiden maiden tietoja.

3. Risto Bergbacka Vesikolmio Oy:stä kertoi Kalajokilaakson siirtoviemäri- ja keskuspuhdistamohankkeista, joiden tavoitteena on keskitetty jätevesien käsittely. Mahdollisimman kattavaa hyötyä haetaan toteuttamalla siirtoviemäri siten, että mahdollisimman monella kotitaloudella olisi mahdollisuus liittyä viemäriin. Hankkeita suunniteltaessa valtion vesihuoltoavustukset olivat merkittävässä asemassa rahoituksessa, mutta avustukset loppuvat ja Vesikolmio Oy on viimeisten

tuensaajien joukossa. Siirtoviemärihankkeen viimeinen vaihe on täysin omarahoitteinen, mikä vaikuttaa toteutumisen aikatauluun. Nivalan ja Ylivieskan välinen siirtoviemäri valmistuu noin vuonna 2022, ja sen jälkeisinä vuosina rakennetaan Himanka-Kalajoki osuus. Eri osuuksien välillä on suuria hintaeroja, mitä selittää tarvittavan viemäriputken koon vaikutus hintaan. Kalajoen keskuspuhdistamon 1. vaiheen arvioidaan valmistuvan vuonna 2018. Viimeisten siirtoviemäreiden valmistuessa toteutetaan 2. vaihe, jossa keskuspuhdistamolle tehdään vielä esim. laitehankintoja kaiken kaikkiaan noin 41 000 asukkaan jätevesien käsittelemiseksi. Kyseessä ovat 22–23 miljoonan euron urakat. (Liite 2)

Kysyttäessä puhdistamojen fosforin poistosta ja lietteen käsittelystä Risto Bergbacka kertoi, että fosforin saostamiseen käytetään ferrosulfaattia ja liete hyödynnetään nykyisin Jahotec Oy:n biokaasulaitoksessa Limingassa, minkä jälkeen viimeinen tuote hyödynnetään tiettävästi peltolannoitteena. Uudella keskuspuhdistamolla varataan kompostointikentät mahdolliseen alan toimijan käyttöön tai liete voidaan edelleen toimittaa biokaasulaitukseen. Risto Jokela epäili, että ferrosulfaatti saostaa fosforin sellaiseen muotoon, että peltokasvit eivät voi sitä hyödyntää. Hän lisäsi, että fosforin kierrätys on ylipäänsä kansallisesti iso kysymys, ja siihen liittyviä vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia kannattaa kaikkien kuulostella.

4. Laura Liuska Ylivieskan kaupungilta kertoi Vielä virtaa II -hankkeesta, joka jatkaa viime vuotisen ensimmäisen Vielä virtaa -hankkeen tiellä. Hankkeessa teetetään kunnostussuunnitelmia sekä kunnostustoimenpiteitä. Ylivieskassa toteutetaan Mertuanojan Paasikosken kunnostus (toteutus 21.-22.9.), Nivalassa päivitetään jo aikaisemmin kunnostetun Pohjojärven vesiensuojelurakenteisiin liittyviä suunnitelmia ja Sievissä teetetään taimenesta tunnetun Petäjöjan alaosan inventointi sekä pari kohdesuunnitelmaa. Mukaan mahtuisi vielä ainakin kosteikkosuunnitelman teettäminen. Alkuperäisen suunnitelman mukaan hanke päättyisi vuoden 2016 lopussa, mutta kaupunki hakee jatkoaikaa keväälle 2017. Siten hankkeen puitteissa voitaisiin jatkaa kunnostuskohteiden toteutuksen edistämistä, ja kevään vesienhoitoryhmän kokouskin saataisiin järjestettyä hankkeen puitteissa. Kunnostuskohteista voi edelleen olla yhteydessä Laura Liuskaan. (Liite 3).

Kalajoen vesistöalueella käynnissä tai suunnitteilla olevien vesistöhankeiden listausta päivitettiin. Kiljanjärven valuma-alueen kunnostuksen esiselvityshanke on päätynyt ja hankkeesta on valmistunut raportti. Virkistyskäytön edistämiseen liittyen Kalajoen keskuskarin kosteikon/kluuvun ruoppaus on toteutunut kaupungin puolesta. Lisäksi Haapajärvellä toteutetaan syksyllä Hautaperän rantojen kunnostus. Sievissä Vääräjoen kalataloudellista kunnostusta ei ole tiettävästi kesän aikana päästy jatkamaan, vaan se siirtyy ensi vuodelle.

Marko Sievänen otti esiin Life-hankkeen, jossa olisi mahdollista saada 60 %:n EU-rahoitus rannikon kunnostuskohteisiin. Tällä alueella hanke koskisi lähinnä Kalajoen kuntaa. Toteutettavilla kohteilla tulee olla kytkös ja vaikutus johonkin Natura-alueeseen. Pääpaino on konkreettisten toimenpiteiden toteuttamisessa, mutta hankkeet voivat sisältää myös suunnittelua. Yhtenä mahdollisuutena on Sieväsen mukaan Keihäslahden alue Kalajoella. Mukaan voisivat lähteä Kalajoen kaupunki ja muutkin toimijat.

5. Kalajoen vesienhoitoryhmää on pyydetty nimeämään oma edustajansa Pohjois-Pohjanmaan vesienhoidon yhteistyöryhmään. Esitettiin, että varsinaiseksi jäseneksi nimetään vesienhoitoryhmän sihteeri (tällä hetkellä Laura Liuska) ja varajäseneksi Kiljanjärven kyläyhdistystä edustava Pekka Sorola. Esitys hyväksyttiin.
6. Seuraavaa kokousta suunniteltiin maaliskuulle 2017. Paikkana olisi mahdollisesti Reisjärvi.
7. Kokous päätettiin 14.55.

Muistion laati: Laura Liuska (puh. 044 4294 235, laura.liuska@ylivieska.fi)